

# OINARRIZKO KONPETENTZIAK LANTZEN

Zehar-konpetentziak:  
metodologia eta ebaluaziorako  
orientabideak

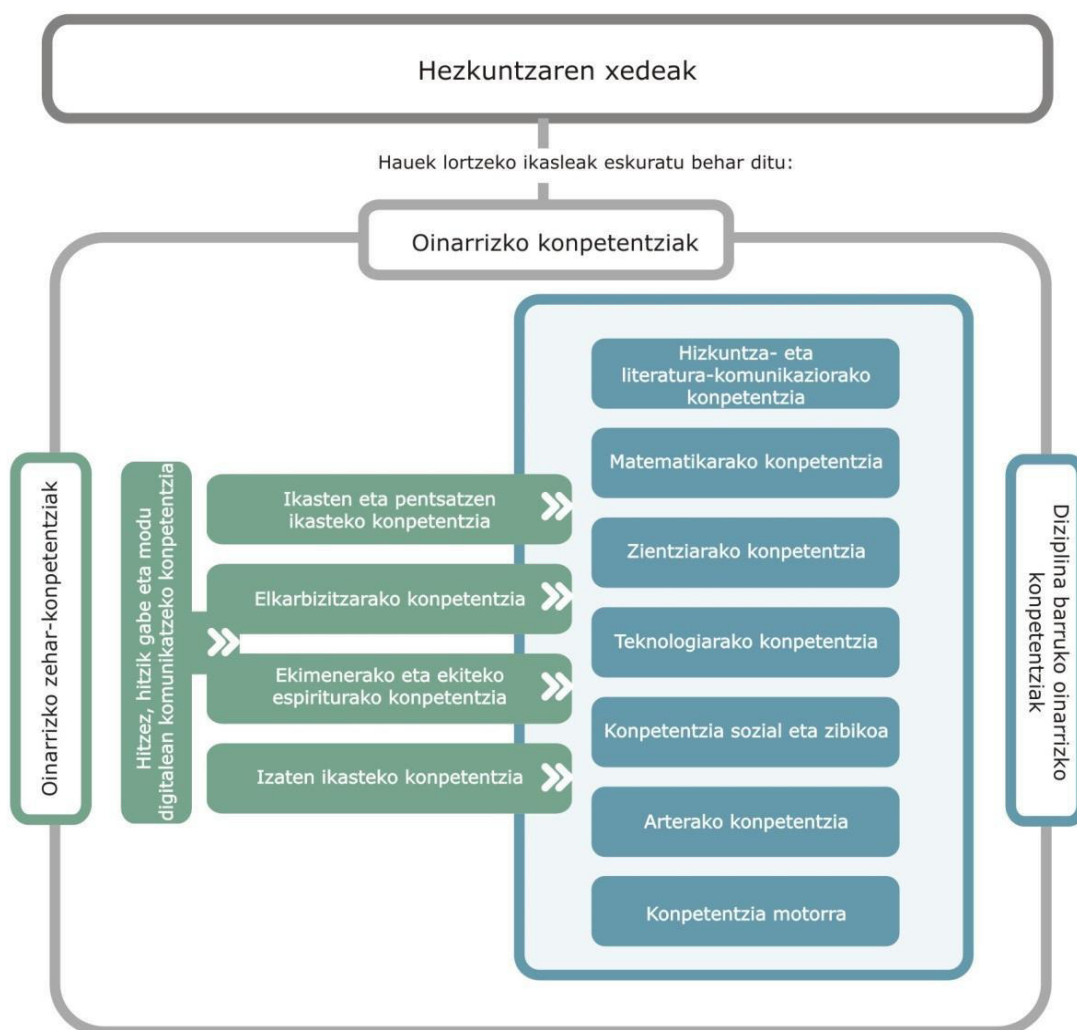


# OINARRIZKO KONPETENTZIAK LANTZEN

Zehar-konpetentziak:  
metodologia eta ebaluaziorako  
orientabideak

Zeharkako kompetentziak eskolako arlo, eremu eta ikasgai guztien bitartez landu, eta bizitzako alor eta egoera guztietan integratuz eta aplikatuz garatzen dira. Kompetentziak eskuratzeko gakoak gelan baliatutako didaktika eta metodologia dira.

Dokumentu honetan, metodologia eta ebaluazioari lotutako hainbat orientabide jasotzen dira, zehar-kompetentziak landu eta ikasle-irakasleen jarduera bideratzeko. Aholku-iradokizun hauek irakasleen egitekoari lagundu nahi diote, eta gelan egin litezkeen askotariko jardueren iradokizun gisa proposatzen dira. Orokorrak dira, zeharkako kompetentzia bakoitzaren garapen teoriko zehatz eta sakonetik at, eta ez daude hezkuntza-etapa jakin bati lotuak.



## HITZETZ, HITZIK GABE ETA MODU DIGITALEAN KOMUNIKATZEKO KONPETENTZIA

Konpetentzia honen ardatza da ikasleak askotariko egoera pertsonal, sozial eta akademikoetan, hitzezko, hitzik gabeko nahiz modu digitaleko komunikazioa eraginkortasunez eta modu egokian baliatzeko gauza izatea.

### **A) Orientabide metodologikoak**

Konpetentzia hau garatzeko, ikasleei proposatuko zaizkien jarduerak askotariko apendizaiia-egoera aberatsak sustatu behar dituzte. Halaber, elkartruke komunikatiboak bultzatu behar dituzte hitzezko eta ez-hitzezko lengoia guztietan, eta ahalbidetu komunikazioaren kudeaketa eta haren egokitzapena, kasuan kasuko formatuak eta moduak baliatuz.

Jarraibide hauek lagungarriak izan daitezke konpetentzia hau gelan lantzeko:

- Ikasgelan, hitzez, hitzik gabe eta modu digitalean komunikatzeko hainbat jarduera proposatu, hala nola debateak, irakurketa partekatutakoak, solasaldiak, azalpenak... eta haiek bideratzeko askotariko elkartzemotak sustatu: irakaslea-ikasleak, ikasleak elkarrekin (bikoteka, talde heterogeneoak, talde interaktiboak)...
- Ikaskuntza erregulatzen eta ezagutza modu partekatuan eraikitzen laguntzen duten jarduerak proposatu.
- Hitzezko eta ez-hitzezko lengoaiak eta baliabide digitalak dituzten komunikazio-produktuak ulertzeko jarduerak bultzatu. Horretarako, aurretik adostutako ulermen-estrategiak baliatuko dira.
- Konplexutasun kognitibo-maila askotariko jarduerak proposatu komunikazio-produktuak lortze aldera. Produktu horiek hitzezko eta ez-hitzezko lengoaiak zein baliabide digitalak, elkarri lotuak nahiz lotu gabek, baliatuko dituzte.
- Ideiak modu sortzailean eta hainbat formatutan adierazteko aukera ematen duten jarduerak bakarka nahiz taldeka proposatu, hitzezko nahiz ez-hitzezko lengoaiak eta baliabide digitalak erabiliz.
- Ikasgelan bultzatu eta baliatu egoera errealak edo egiantzekoak, bizitzako askotariko eremutakoak (pertsonalak, sozialak, lanbidekoak, akademikoak).

- Batez ere, ahozko komunikazioa eta komunikazio digitala bideratzen duten arau sozio-komunikatiboak lantzeko jarduerak proposatu.
- Kode digitalak, hitzezkoak eta hitzik gabekoak (ikonikoak, grafikoak, soinu bidezkoak...) baliatzen dituzten jarduera komunikatiboak proposatu, banakako eta taldeko komunikazioa aberasteko.
- Hitzezko eta hitzik gabeko komunikazio-kodeak dituzten mezuak behatzeko, entzuteko, aztertzeko, interpretatzeko eta balioztatzeko jarduerak proposatu, bai lengoia horiek ulertzeko, bai lengoia horiek elkarrekin integratuz komunikazioa aberasten dela egiaztatzeko.
- Sareko informazioa kudeatzeko eta kontrastatzeko jarduerak proposatu, haren arriskuez eta mehatxuez ohartarazteko jarrerak sustatzeko.
- Eskolako arlo eta ikasgaietan, kode digitalak, hitzezkoak eta hitzik gabekoak dituzten mezuak bildu, sailkatu eta baliatu ikasgaietako eta arloetako jardueretan.
- Liburutegia edo mediateka erabiltzeko jarduerak bultzatu informazio-proiektuak egiteko.
- Alfabetizazio anitzaren alderdiak lantzeko jarduerak egin eta horien inguruko erabakiak adostu ikastetxean: testu motak, irudiak, musika, euskarri-motak...
- Eskolaz kanpoko jarduerak proposatu museo, antzoki, auditorio, erakusketa, egunkarietara joanez.

## **B) Ebaluaziorako orientabideak**

Konpetentzia honetan, besteak beste, honako alderdi hauek baloratuko dira: ea ikasleek hainbat hizkuntzatako ahozko zein idatzizko testuak sormenez, eraginkortasunez eta autonomiaz ulertzen eta erabiltzen duten; baita ea askotariko kodeak dituzten mezuak sortzen eta ulertzen dituzten ere. Azkenik, baloratuko da ea informazioaren eta komunikazioaren teknologiak modu sortzailean, kritikoan, eraginkorrean eta seguruan erabiltzen dituzten aprendizaiarako, inklusiorako eta gizartean parte hartzeko.

Konpetentzia honetan kontuan hartuko da, halaber, ikaskuntza prozesua modu autonomoan antolatzeko ikasleek duten gaitasuna. Espero da, hortaz, ikasleek ikasteko eta lan egiteko ohitura eraginkorrak garatzea, ikasteko estrategia egokiak erabiltzea eta ikasitakoa beste testuinguru eta egoera batzuetara transferitzeko gai izatea.

Konpetentzia hau ebaluatzeko, komeni da honako hauek egitea:

- Sekuentzia didaktikoen hasieran, helburuak, ebaluazio-irizpideak eta lorpen-adierazleak argi eta garbi adieraztea, ikasleek haien berri izan dezaten; gainera, negoziazioa ezarri daiteke ikaste-prozesuaren nondik norakoak adosteko.
  
- Sekuentzia didaktikoen hasieran, tresna egokiak aurkeztea ikasleek zer egin behar duten uler dezaten. Besteak beste, tresna hauek baliatu daitezke:
  - Errubrikak: Lortu nahi diren ikaspenak deskribatzen eta mailakatzen dituzte.
  - KWL galdetegiak (*zer dakit, zer jakin nahi dut, zer ikasi dut*): ikaskuntzaren aurrean kokatzen eta hura erregulatzen laguntzen dute.
  
- Laguntza-tresnak ematea ikasleek ikaste-prozesuari buruzko gogoeta egin dezaten (nola ikasten duten, zer zailtasunak dituzten, nola egin duten aurrera, zer lortu duten):
  - Aprestuzia-egunerokoa: ikasleari laguntzen dio lorpenak eta zailtasunak antzematen. Astean behin, hamabostero edo sekuentzia didaktiko baten amaieran erabil daiteke.
  - Portafolioa: tresna honen bidez, ikasleak prestuzia-prozesuan egindako aurrerapena erakusten duten laginak jaso ditzake, hala nola laburpenak, aurkezpenak, testuak, grabazioak, bideoak, denbora-lerroak, infografiak ...
  - Kontratu didaktikoak: aukera ematen du iritziak modu esplizituan adierazteko eta erabakitzeke, banaka zein taldeka, zer ardurak hartuko diren eta zein diren lortu beharreko helburuak. Idatziz nahiz ahoz egin daiteke.
  - Autoebaluazio- eta koebaluazio-galdetegiak: ikasitakoari buruzko gogoeta egiteko aukera ematen dute.

## IKASTEN ETA PENTSATZEN IKASTEKO KOMPETENTZIA

Kompetentzia honen ardatz nagusiak dira nork bere ikas-prozesua era autonomoan antolatzea, ikasteko eta lan egiteko ohitura eraginkorrak garatzea, ikasteko estrategiak egoki erabiltzea eta ikasitakoa beste zenbait testuinguru eta egoerataraz transferitzea.

### A) **Orientabide metodologikoak**

Kompetentzia hau garatzeko, harekin lotutako jarduerak argi eta garbi planteatu behar dute zer helburu erdietsi nahi den, eta helburu hori ikasleek ezagutu behar dute. Era berean, oso garrantzitsua da jarduerak egokitzea ikasleen aniztasuna kontuan hartuta.

Jarraibide hauek lagungarriak izan daitezke kompetentzia hau gelan lantzeko:

- Hainbat informazio-iturri erabili, analogikoak eta digitalak, eta euskarri anitzak. Hasierako etapetan, irakasleak ikasleei lagunduko die informazioa bilatzeko prozesuan, haien autonomia modu progresiboan bultzatzeko asmoz.
- Informazio bilatzeko jarduerak planteatu: hainbat bilatzaile erabili, gaikako bilatzaileak, aurkibideak baliatu, bilatzaile aurreratuak, katalogoetan bilatu...
- Informazioa jaso, erregistratu, aukeratu eta berrerabiltzen laguntzen duten jarduerak proposatu: fitxak, azpimarratzea, apunteak, laguntza-txantiloak.
- Informazioa gordetzeko, sailkatzeko, lortzeko eta berrerabiltzeko jarduerak proposatu: karpetak edo on-line biltegitratzeko tresnak erabili, etiketak baliatu, askotariko formatuak maneiatu...
- Informazio-iturrien fidagarritasuna ebaluatzeko jarduerak bultzatu, batez ere informazio digitalaren kasuan: informazio iturriaren URLa, egilea eta gaurkotasuna analizatu.
- Ulermenari lotutako prozesuak lantzen dituzten jarduerak sustatu: informazio esplizitua lortu, esanahi orokorra ulertu, forma eta edukia baloratu...

- Informazioa hobeto ulertze aldera, hura aintzat hartzea, identifikatzea, analizatu, alderatu eta sintetizatzea ahalbidetzen duten maila kognizio-maila askotariko jarduerak proposatu.
- Informazioa hobeto ulertze aldera, ikasleei lagundu eta gidatu informazioa jaso aurretik, bitartean eta ondoren.
- Testu-liburua informazio-iturri bakarra izan beharrean, gai berari buruzko informazioa ematen duten zenbait iturri proposatu, pentsamendu kritikoa garatzeko.
- Informazioa baloratzeko galdetegiak erabili: CRITIC galdetegia, ikertzaile digitalaren tresna...
- "Pentsamendu errutinetan" oinarritutako jarduerak proposatu, ikasleei pentsatzen eta gogoeta egiten laguntzeko: *"Ikusten dut, pentsatzen dut, nire buruari galdetzen diot..."; "Lehen hau uste nuen, orain..."*.
- Jarduerak proposatu ikasleek informazioa zalantzan jartzeko, interpretazio soziala eraikiz elkarrizketan jarduteko, informazioaren asmoa eta zentzu inplizitua antzemateko, informazio-iturriak alderatzeko...
- Informazioa berregituratzen eta berrantolatzen laguntzen duten jarduerak garatu; horretarako, besteak beste, kontzeptu-mapak, antolatzaile grafikoak, eskemak eta pentsamendu bisualaren teknikak (*Visual Thinking*) baliatu daitezke.
- Ideia berriak modu partekatuan eraikitzen laguntzen duten jarduerak proposatzea berdinen arteko interakzioa bultzatuz (estrategia kooperatiboak, tertulia kurrikularrak...).
- Ideia berriak garatzea eta eraikitzea sustatzen duten jarduerak proposatu hainbat adierazpide baliatuz: gorputza, hizkuntza, plastika, musika...
- Ikasitako baliabideak egoera eta zeregin berrietan aplikatu arazo-egoeren bidez, unitate didaktikoak, arlo, ikasgai edo eremu ezberdinak elkarrekin uztartuz.
- Ikaste-prozesuaren faseetan ikasitakoari buruzko gogoeta egiten laguntzen duten tresnak proposatu.



## B) Ebaluaziorako orientabideak

Konpetentzia honetan, ikasleak bere ikaskuntza modu autonomoan antolatzeko gaitasuna baloratuko da. Hortaz, ikasleak trebetasun hauek erdiestea espero da: ikasteko eta lan egiteko ohitura eraginkorrak garatzea, ikasteko estrategiak egoki erabiltzea eta ikasitakoa beste testuinguru eta egoera batzuetara transferitzeko gai izatea.

Konpetentzia hau ebaluatzeko, komeni da honako hauek egitea:

- Unitate didaktikoen hasieran, helburuak, ebaluazio-irizpideak eta lorpen-adierazleak argi eta garbi adieraztea, ikasleek haien berri izan dezaten; gainera, negoziazio bat ezarri daiteke ikaste-prozesuaren nondik norakoak adosteko.
- Sekuentzia didaktikoen hasieran, tresna egokiak aurkeztea ikasleak zer ataza egin behar duen uler dezan:
  - Errubrikak: Lortu nahi diren ikaspenak deskribatzen eta mailakatzen dituzte.
  - KWL galdetegiak (*zer dakit, zer jakin nahi dut, zer ikasi dut*): ikaskuntzaren aurrean kokatzen eta hura erregulatzen laguntzen dute.
- Laguntza-tresnak ematea ikasleek ikaste-prozesuari buruzko gogoeta egin dezaten (nola ikasten duten, zer zailtasunak dituzten, nola egin duten aurrera, zer lortu duten):
  - Aprendizaia-egunerokoa: ikasleari laguntzen dio lorpenez eta zailtasunez jabetzen. Astero, hamabostero edota sekuentzia didaktiko baten amaieran erabili daiteke.
  - Portafolioa: ikaspenaren ebidentziak biltzen laguntzen dio ikasleari eta, horrela, bere ikaspenaz jabetzeko aukera du ikasleak. Besteak beste, ebidentzia hauek bildu daitezke: laburpenak, aurkezpenak, monografiak, grabazioak, bideoak, denbora-lerroak, infografiak...
  - Kontratu didaktikoa: ikasleek zer ikasiko duten ezagutarazten du eta ikaspen-prozesuan izandako inplikazioa areagotzen du.
  - Autoebaluazio- eta koebaluazio-galdetegiak: ikasitakoari buruzko gogoeta egiteko aukera ematen dute.

## ELKARBIZITZARAKO KONPETENTZIA

Konpetentzia hau besteekin eta gizarte-ingurunearekin erlazionatzean taxutzen da, elkarrekotasun irizpideak kontuan hartuz, norberaren sentimenduak adieraziz eta besteenak entzunez, printzipio etikoak eta elkarbizitzarako arauak errespetatuz, eta gatazkak negoziazioaren bidez konponduz.

### A) Orientabide metodologikoak

Elkarbizitzarako konpetentzia garatzeko, ikasleek harremanak eta komunikazioa landu behar dituzte, taldeko ikas-jardueretan lagundu eta elkarlanean aritu. Horrez gain, giza-eskubideak eta gizarteko konbentzioak errespetatu eta gatazkak kudeatu behar dituzte; betiere, interakzio eta kooperazio estrategiak baliatuta.

Jarraibide hauek lagungarriak izan daitezke konpetentzia hau gelan lantzeko:

- Komunikazioa, partaidetza eta norberaren ekimena bultzatzeko jarduerak egin. Ikasleei hitza emango zaie apendizaiia-prozesuan parte-hartzeko eta erabakitzeke (hasierako planifikazioan, egitekoen negoziazioan, ebaluatzeke modu, une eta prozeduretan...).
- Giro afektibo egokia sustatzeko jarduerak proposatu. Norberaren sentimenduak, emozioak, pentsamenduak eta nahiak modu asertiboan adierazteke jarduerak egin, eta beste kideenak adi entzuteke eta kontuan hartzeke ere bai.
- Talde-lana indartzeko jarduerak planteatu; izan ere, interakzioa da ikaskuntzaren bultzatzaile nagusia. Asertibitatea eta enpatia behar-beharrezkoak dira taldean lan egiteke eta ikasteko, elkarri laguntzeke, nork bere ardurak onartzeko eta helburu komunekin lanetan lankidetzan aritzeke.
- Komunikazio-arauak elkarrekiko interakzioan lantzeke jarduerak sustatu. Ikasleek komunikazio-arauak errespetatu eta horrez gain, enpatia erakusteko, jarrera solidarioak agertzeke eta autorregulazioa lantzeke jarduerak egin behar dituzte irakasleak proposatuak.
- Gelan jarduera parte-hartzaileak proposatu, hala nola debateak, azalpenak, mahai-inguruak, elkarriketak ... gelako zein eskola elkarteko kideekin, herriko ordezkariekin...

- Metodologia kooperatiboak bultzatu, berdinen arteko aprendizaiak sustatuz eta trebetasun sozialak berriaz landuz. Ikasle guztiek parte hartuko dute eta lidergoa partekatuko dute.
- Pertsonen eta iritzien aniztasunak dakarren aberastasuna balioesteko jarduerak bultzatu. Talde elkarreragileek, tertulia dialogikoek... aukera ematen dute iritzien aniztasuna jasotzeko eta denen iritzia balioesteko. Familien inplikazioa bultzatzea ere garrantzitsua da.
- Giza-eskubideen oinarrian dauden printzipio etikoen inguruan gogoeta egiteko estrategiak garatu. Pertsona guztiek dituzten eskubide eta betebeharez hitz egin behar da. Halaber, justiziaz eta ekitateaz hitz egin behar da, desberdintasun- eta opresio baldintzak zuzentzeko eta funtsezko balioak defendatzeko konpromisoa hartzeko.
- Inguruko gizarte-arazoak ezagutzeko eta haren analisia egiteko jarduerak egin. Gizarte-arazoak eta inguruan dauden arazo-egoerak proposatu eta interpretatu behar dituzte ikasleek. Halaber, kontuan hartu behar dituzte urrunagoko errealitateak eta lotu hemengo egoerekin, gure herrian eta historian errotutako gertakariak ahantzi gabe.
- Gizon-emakumeen arteko berdintasuna sustatzeko dinamikak proposatu. Gizonen eta emakumeen arteko bereizketa, batzuetan, ikusezina da; hala ere, bada. Irakasleek ikusarazi behar dute eta ikasleak sentibilizatu, jarrera eta iritzi desegokien aurrean erantzuna eman dezaten.
- Gizarte-ohituretatik eta konbentzioetatik eratorritako arauen inguruko gogoeta-jarduerak bultzatu. Konbentzio horien inguruan gogoeta egin behar da eta konbentzioak diren neurrian, aldagarriak direla ikusten lagundu ikasleei eta modu kritikoan aztertu, elkarrizketa eta negoziazio-prozesuak bultzatuz.
- Gatazkak elkarrizketaren eta negoziazioaren bitartez konpontzeko moduez gogoeta egin eta estrategiak proposatu. Horretarako, kasuen analisia, simulazioak, rol-jokoak, jolasak, proiektuak, arazoak ulertzera bideratutako gogoetak... proposatu daitezke. Besteak beste, ikastetxean eta familian eguneroko egoera informalean sortzen diren gatazkak azter daitezke.
- Pertsonen arteko harremanetan, arau-hausteengatik sortzen diren arazoak eta bazterketen aurrean jarrera kritikoa erakutsi eta konponbidea bilatzen saiatzeko jarduerak egin. Bullying arazoak, sexu bereizkeria,

androzentrismoa... saihestu, eta, halakorik gertatuz gero, zentzu kritikoz aztertu, erantzukizunez jokatu eta konpontzen saiatu.

- Elkarbizitza arautzeko eta antolatzeko ikastetxeak dituen egiturak eta pertsonak ezagutzeko jarduerak antolatu. Ikastetxeko barne-funtzionamenduko arauak, egiturak eta arduradunak (elkarbizitza arduraduna, ikasleen eskubideen behatokia, batzordeak, ziber-managerrak...) ezagutu behar dituzte ikasleek, bizikidetza giroa hobetzeko.

## **B) Ebaluaziorako orientabideak**

Elkarbizitzarako konpetentzian kontuan hartuko dira harremanetan eta komunikazioan ikasleek erakusten duten enpatia eta asertibitatea, bai eta talde-lanetan laguntzeko eta elkarlanean aritzeko duten gaitasuna ere (arauak, ardurak, konpromisoa...). Halaber, kontuan hartuko da giza eskubideak eta gizarteko konbentzioak errespetatzeko duten gaitasuna, bai eta gatazkak kudeatzeko dutena ere.

Konpetentzia hau ebaluatzeko, komeni da honako hauek egitea:

- Unitate didaktikoen edo proiektuen hasieran, negoziazio-jarduerak proposatzea ikasleekin, elkarrizketa eraikitzailearen bidez, egitekoak, ebaluazio moduak eta bideak zehazteko.
  - Kontratu didaktikoen bidez ikastaldeak iritziak modu esplizituan adierazi ahal izango ditu eta elkarrekin erabaki talde lanari lotuta hartuko dituen ardurak. Idatziz nahiz ahoz egin daitezke.
  - Erregistro-orriak: taldeak ezarritako helburuen betetze-maila eta norbanakoen ardurak eta zereginak zehazteko balio dute. Taldeak, talde bezala, ondo egiten duena neurtzeko eta hobetu beharrekoak identifikatzeko tresna baliagarria da.
- Kideekin lankidetzan ari direlarik, zer baloratuko den jakinaraztea. Horretarako, gelako jardueretan eta sekuentzia didaktikoak aurkeztean, talde-lanari eta ikasleen arteko interakzioari zer-nolako garrantzia emango zaion eta zer hartuko den kontuan zehaztu behar da (arauak, parte-hartzea ...)
  - Taldeko kontratu didaktikoek laguntzen dute egitekoak zehazten eta ikasle guztien konpromisoa bideratzen.
  - Kontrol-zerrendek laguntzen dute eztabaidak, elkarrizketak, elkarlana... bideratzen. Taldeak adostuko ditu kontrol-zerrendaren adierazleak.

- Autoebaluazio- eta koebaluazio-galdetegiak balio dute harremanetan eta komunikazioan ikasleak nola aritu diren zehazteko. Erabil daitezke ikasleek erakutsi duten enpatia eta asertibitatea ebaluatzeko, nola sentitu eta aritu diren talde lanean, lankidetzan eta kooperazioan.
- Ebaluatzea nola jokatzeko duten ikasleek askotariko taldekatze-moten arabera (bikoteka, talde heterogeneotan...). Oso kontuan hartu behar da ikasleek, askotan, euren benetako gaitasuna berdinen arteko interakzioan erakusten dutela.
  - Autoebaluazio- eta koebaluazio-galdetegiak: tresna hauek laguntzen dute prozesua ikusarazten eta interakzioan nola aritu diren baloratzen, hura hobetze aldera.
  - Behaketa eta erregistro-orriak: ikasleen jarrera, parte-hartzea eta interesa modu sistematizatuan jasotzeko. Ikasleek irizpideen berri eduki behar dute, eta ahal izanez gero, parte hartu adierazleak zehazten.
  - Errubrikak: erabilgarriak dira ikasleen arteko debateak, mahai-inguruak, elkarrizketak ebaluatzeko. Adierazleak eta lorpen-mailak zehazten dituzte.

## **EKIMENERAKO ETA EKITEKO ESPIRITURAKO KONPETENTZIA**

Konpetentzia honen bidez ideiak ekintza bihurtzen dira. Prozesu horrek eskatzen du egoera guztietan aukerak bilatzea eta horietako bakoitzaren alde positiboena baliatzea.

### **A) Orientabide metodologikoak**

Konpetentzia honek eskatzen du ikasleek euren proiektuak garatzeko baliabideak lantzea. Baliabide horiek indartu egin behar dituzte ikaslearen sormena, ekimena eta konfiantza. Halaber, antolakuntza, elkarrekintza eta lankidetzaren bultzatu behar dituzte, bai eta ikaste-prozesuaren inguruko gogoeta, arduraren, frustrazioaren kudeaketa eta analisi eta kritikarako gaitasuna ere.

Jarraibide hauek lagungarriak izan daitezke konpetentzia hau gelan lantzeko:

- Ikaslearen sormena bultzatzen duten jarduerak proposatu, bere ideiak gauzatzeko eta aurrera eramateko gauza izan dadin. Horretarako, lekua emango zaio sormenaren garapeneri, eta ikaslearen ideiak baloratu eta uneoro lagundu eta motibatu.
- Ekimena sustatzeko jarduerak egin, ikasleari aukera eman bere ikaste-prozesuaren antolakuntzan eta garapenean parte-hartzeko, bere autonomiaz eta erabakitze gaitasunaz jabe izan dadin.
- Ikaslearen konfiantza indartzeko jarduerak garatu, autoestimua sendotzeko eta askotariko egoera eta erronkei aurre egiteko. Hala, norberaren ideien konfiantza izateko eta ziurtasuna bultzatzeko egoerak sustatuko dira.
- Antolakuntza lantzeko jarduerak proposatu, eta horretarako apendizai-espazioetan proiektuak planifikatu eta egin, denbora eta baliabideak egituratzeko eta erabiltzen ikasteko.
- Proiektuetan, elkarrekintza eta lankidetzaren sustatzeko jarduerak bultzatu, taldean lan eginez, taldean aktiboki parte-hartuz eta gainerakoen ideiak errespetatuz.
- Norberaren ikaste-prozesuaren gaineko gogoeta sustatzeko jarduerak proposatu, ikasleari bere burua ezagutzeko aukera eman.

- Ardurak lantzeko jarduerak planteatu, ikasleei ulertaraziz ekintza guztiek ondorioak dituztela, ondorio horien erantzukizuna hartu behar dela eta hartu duten konpromisoa bete.
- Frustrazioa eta galera kudeatzeko jarduerak egin; porrota gauza berriak ikasteko aukera gisa hartuz.
- Analisi- eta kritika-gaitasuna lantzeko proposamenak garatu, errealitatea ulertzen laguntzeko eta haren inguruan gogoeta egiteko. Horrela, ikasleak errealitate hori ulertzeko bere bideak eta bere konponbideak bilatu ahal izango ditu.
- Askotariko egoera eta zailtasun ezberdinetako erronkak proposatu, ikasleak bere erantzun propioak bila ditzan.

## **B) Ebaluaziorako orientabideak**

Konpetentzia honetan baloratuko da ea zer gaitasun izan duen ikasleak bere proiektuak aurrera eramateko. Beraz, espero da ikasleak esfortzua eta arrakasta elkarri lotzea, bere lana eraginkortasunez antolatzea eta bere ekintzen ondorioak onartzeko gauza izatea.

Konpetentzia hau ebaluatzeko komeni da honako hauek egitea:

- Ikas-unitateen -sekuentzia, proiektu..- hasieran, helburuak, ebaluazio-irizpide eta lorpen-adierazleak argi uztea, ikasleak ikaskuntzaren nondik norakoak ulertu, barneratu eta adostu ditzan.
  - Kontratu didaktikoak tresna baliagarriak dira hartutako erabakiak arduraz eztabaidatzeko, adosteko eta barneratzeko.
- Ikasleari askotariko tresnak eskaintzea bere produkzioa irudikatu, kudeatu zein ebaluatu dezan. Hartara, produkzioaren ibilbidea bera, izan dituen zailtasunak, aurrerapenak eta lorpenen berri izango du. Honako hauek dira, besteak beste, erabil daitezkeen tresnak:
  - Produkzioaren prozesu garrantzitsuenak era sortzailean antolatzeko: laburpenak, aurkezpenak, grabazioen monografikoak, bideoak, kronogramak, infografiak...
  - Aprendizaia-egunerokoa. Bertan, apendizaiaren lorpenen, zailtasunen, jakin-nahien... informazioa jasoko du ikasleak era kontzientean, eta proiektuaren egoeraren berri eduki.

- Ikasleari bere produkzioen argazkia egiteko baliabide anitzak eskaintzea berak aukeratu ditzan bere estilo eta beharren arabera. Bertan, ikasleak irudikatu, pentsatu, kudeatu eta ebaluatu dezake bere aprendizaiaren ibilbidea.
  - Autoebaluazioa eta koebaluazioa egiteko galdetegiak. Ikasleari bere aprendizaiaren ibilbidea kudeatzen lagunduko diote eta bere lanaren kontzientzia hartzen lagundu.
  - Kontrol-zerrendak ere erabili daitezke produkzioa garatzen laguntzeko, aurrerapenak eta zailtasunak zehazteko.
  
- Ikasleari aprendizaiaren prozesuan erabili dituen estrategiez konturatzeko askotariko baliabideak eskaini:
  - Ikasleak lehen ideiatik azken produkzioraino egin duen ibilbidea, ateratako ondorioak eta hobetzeko alderdiak azaltzeko tresna anitzak proposatu daitezke, hala nola aurkezpenak, erakusketak, bideoak, arte-lanak, mugimendua ardatza duten lanak...



## IZATEN IKASTEKO KONPETENTZIA

Konpetentzia hau honetan datza: ikasleak bere sentimenduen, pentsamenduen eta ekintzen gaineko gogoeta egitea, haiek sendotuz eta doituz, norberaren dimentsio guztien garapenean aurrera egiteko bizitzako hainbat egoera eta esparrutan.

### A) Orientabide metodologikoak

Konpetentzia hau garatzeko, gelako jarduerak ikasleari lagundu behar diote autorregulatzen eta bere sentimenduez, pentsamenduez eta ekintzez gogoeta egiten, horiek pertsona moduan aberasten eta hazten lagunduko diote.

Jarraibide hauek lagungarriak izan daitezke konpetentzia hau gelan lantzeko:

- Eskola-etapa guztietan hainbat jarduera proposatu ikaslearen nortasuna eraikitze eta norbera izaten ikasteko baliabideen garapenean laguntzeko, hala nola esfortzua eta egitekoari eustea eskatzen duten lan pertsonaleko jarduerak edota erronka-jarduerak, ikasketan zehar proposatutako autorregulazio jarduerak...
- Kultura, hizkuntza, ideologia, erlijio... ezberdinak ikusarazten dituzten jarduera anitzak garatu, hazkuntza pertsonala eta ikuspegi ezberdinen aberastasuna errazteko, norberaren mugak onartu eta pertsona guztien ekarpenak kontuan hartuta.
- Jarrera kritikoa sustatzen duten jarduerak egin. Horretarako proposamen hauek egin daitezke: ikaste-prozesuaren osagai moduan akatsen onarpena bultzatzen dutenak; irtenbide desberdinen artean aukeratzea bultzatzen duten egoerak; norberaren ezaugarriez eta asmoez gogoeta egiten laguntzen dutenak; planteatutako egoerei dagokienez, norberaren erabakiak hartzen errazten dutenak...
- Askotariko taldekatze-moduak errazten eta dinamika kolaboratzaileak eta parte-hartzaileak sustatzen dituzten jarduerak proposatu. Taldekatzeetan ezarritako rol ezberdinetan parte hartzeak ikasleen esperientzia eta ikuspuntu ezberdinek sortutako iritzi-aniztasuna aberastuko ditu.
- Autorregulazio jarduerak proposatu, hau da, norberaren alderdi positiboez eta negatiboez gogoeta egitea sustatzen duten proposamenak – autoebaluazio-galdetegiak -, autoestimua bultzatzeko proposamenak-

lan-planak egitea, jardueren hobekuntza-proposamenak, erabakiak hartzea...

## **B) Ebaluaziorako orientabideak**

Konpetentzia honetan baloratuko da ikaslearen gaitasuna ekintzak eta jarrerak autorregulatzeko, norberaren garapenean ez ezik gizarte garapenean ere aurrera egiteko.

Konpetentzia hau ebaluatzeko komeni da honako hauek egitea:

- Norberaren pertzepzioen, pentsamenduen, sentimenduen... eta lan-prozesuen gaineko gogoeta egiteko erremintak bultzatzea.
  - Autoebaluaziorako erremintak baliatzea, ikasleari bere emozioez gogoeta egiten lagunduko diotenak, haiek erregulatzeko, kudeatzeko eta egoerari moldatzeko.
  - Koebaluazio- eta koebaluazio-galdetegiak. Autoestimuaeren garapenean lagundu dezakete lorpenak eta norberaren lanaren alderdi positiboak ikusarazi.
- Ikasleari bere jarreraren, ekintzen, lorpen eta progresioaren kudeaketan lagunduko dioten erremintak:
  - Kontratu didaktikoak: ikasleak bere ardurak zein diren jakin eta bere gain hartuta, hartutako konpromisoez jakitun izan dadin.